ΣΤ' ΑΡΙΣΤΕΡΑ ΤΩΝ ΙΜΙΩΝ

Η ΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΟΝ ΠΑΡ' ΟΛΙΓΟΝ ΠΟΛΕΜΟ ΤΟΥ 1996 ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΟΤΟΥΡΚΙΚΗ ΔΙΕΝΕΞΗ

Τα γεγονότα που έλαβαν χώρα γύρω από τις βραχονησίδες Ίμια είναι λίγο πολύ γνωστά. Η κυρίαρχη αφήγηση για τα όσα συνέβησαν, έχει ομολογουμένως την πλάκα της. Ξεκινά την εξιστόρηση από τις 25 Δεκέμβρη του 1995 και πάει ως εξής: ένα τουρκικό καράβι ακινητοποιήθηκε στα Ίμια. Για τη «διάσωσή» του κονταροχτυπήθηκαν το ελληνικό και τουρκικό λιμενικό. Ένα μήνα μετά, ο δήμαρχος Καλύμνου «είχε τη φαεινή ιδέα» να πάει να καρφώσει μια σημαία. Κάτι Τούρκοι δημοσιογράφοι «είχαν το θράσος» να πάνε λίγες μέρες μετά και να την κατεβάσουν, υψώνοντας την τουρκική. Και δυο μέρες μετά, ο τουρκικός και ο ελληνικός στόλος κάθονταν και κοιτάζονταν να δούνε ποιος θα αλληθωρίσει πρώτος. Έπεσε κι ένα ελληνικό ελικόπτερο με τρεις νεκρούς, κι εκεί που ήμασταν έτοιμοι να πάμε να τους φάμε τους τουρκαλάδες, μεσολάβησε η Αμερική και τελικά δεν έγινε πόλεμος. Οι τουρκαλάδες νίκησαν, κι εμείς ντροπιαστήκαμε.

Μέχρι εδώ λίγο πολύ συμφωνούν όλοι. Εμείς από μεριάς μας, τη γνώμη μας για όλα αυτά την έχουμε ξαναπεί, αλλά δε βλάπτει να την υπενθυμίζουμε πού και πού.[1] Η ιστορία φυσικά και δεν πέφτει απ' τον ουρανό το 1995, όπως λέγεται. Είναι προαιώνια, όπως προαιώνιος είναι κι ο εχθρός. Αλλά, όπως ισχύει για κάθε αντιεξουσιαστή που σέβεται τον εαυτό του, οι προαιώνιες ιστορίες δεν είναι από τα δυνατά μας χαρτιά. Έτσι, για το παρόν κείμενο θα πρέπει να αρκεστούμε στα τελευταία 25 χρόνια.

Το τέλος του Ψυχρού Πολέμου ξεπάγωσε τους διακρατικούς ανταγωνισμούς. Ο Πόλεμος του Κόλπου έβαλε φωτιά στη Μέση Ανατολή και αναζωπύρωσε τις διαλυτικές τάσεις του τουρκικού κράτους. Το ελληνικό κράτος δε θα μπορούσε να μείνει αδιάφορο. Στόχος του ήταν η άσκηση επιπλέον πίεσης στην Τουρκία και η κυριαρχία στην ανατολική Μεσόγειο. Οι επιθετικές κινήσεις που πραγματοποίησε ήταν αμέτρητες. Ενδεικτικά ας αναφέρουμε την με κάθε τρόπο στήριξη του κουρδικού αντάρτικου στην Τουρκία, τον στόχο της αύξησης των ελληνικών χωρικών υδάτων από τα 6 στα 12 μίλια με βάση τη Σύμβαση για το Δίκαιο της Θάλασσας του 1994, μια συνθήκη που δεν έχουν υπογράψει διάφορες χώρες (μεταξύ των οποίων και η Τουρκία), και η στρατηγική εποικισμού ακατοίκητων βραχονησίδων (μιας και αν κατοικηθούν αφενός μετατρέπονται σε εδαφική επικράτεια, αφετέρου αποκτούν δική τους υφαλοκρηπίδα).[2]

Το περιστατικό των Ιμίων δεν ήταν παρά μια στιγμή της κορύφωσης αυτών των αντιτουρκικών κινήσεων. Ήταν αποτέλεσμα του ελληνικού σχεδίου για τις βραχονησίδες και όλοι ήξεραν πως θα γίνει, όπως μαρτυρά και η «off the record πρόβλεψη του τότε υπουργού άμυνας Γερ. Αρσένη για τουρκική προβοκάτσια στο Αιγαίο» ήδη από τις αρχές Δεκέμβρη του 1995.[3] Ταυτόχρονα φάνηκαν και τα όρια αυτής της στρατηγικής, το αν δηλαδή είναι εφικτό από μεριάς του ελληνικού κράτους να κλιμακώσει την πίεσή του στο τουρκικό τόσο ώστε να προχωρήσει ανοιχτά σε πόλεμο. Κι όμως. Αντί το περιστατικό των Ιμίων να έχει μείνει στην ιστορία ως ένα ακραίο σημείο της ελληνικής αντιτουρκικής πολιτικής των '90s, έχει περάσει στην ιστορία ως μέρος της «τουρκικής προκλητικότητας» και ως «ντροπιαστική ήττα» της «ενδοτικής κυβέρνησης του αμερικανόδουλου Σημίτη». Και ο μόνος λόγος για τον οποίο εμείς οι αντιεξουσιαστές το θυμόμαστε, είναι επειδή αποτελεί τη μέρα της φασιστοφιέστας της Χ.Α.

Η συμβολή της Αριστεράς σ' αυτόν τον μεγάλο εθνικό μύθο είναι τεράστια. Ο ρόλος της στον ελληνοτουρκικό ανταγωνισμό, οι θέσεις της για τη στρατηγική που πρέπει να ακολουθηθεί, ο πατριωτισμός της, η γνώμη της για το ελληνικό κράτος, την εξωτερική του πολιτική, τους ναζί του και τους Αμερικάνους έχουν δυστυχώς ξεχαστεί. Θα επιχειρήσουμε να βουτήξουμε στο βούρκο της δεκαετίας του '90 και να ανασυνθέσουμε αυτή τη συμβολή. Και ποιος ξέρει; Μπορεί στην πορεία να βγάλουμε και κάνα συμπέρασμα για το σήμερα.

Το ΚΚΕ

Την πιο ξεκάθαρη γνώμη (όπως πάντα) είχε το ΚΚΕ. Ο Ριζοσπάστης ήδη από το 1995, την ώρα δηλαδή που το ελληνικό κράτος έβαζε σε εφαρμογή το σχέδιο «βραχονησίδες» με περιοδείες σε κάθε βραχάκι του Αιγαίου, μιλούσε για «ξεπούλημα βραχονησίδων».[4] Η γραμμή μέχρι το περιστατικό των Ιμίων έλεγε ότι το ΝΑΤΟ (από το οποίο ως γνωστόν η Ελλάδα ήταν-είναι-και-θα-είναι εξαρτημένη) επεδίωκε η Ελλάδα και η Τουρκία να λύσουν τις διαφορές τους. Αλλά η Ελλάδα δεν αναγνώριζε ότι υπήρχαν διαφορές. Οι υποτιθέμενες «διαφορές», σύμφωνα με την εθνική αφήγηση (που υιοθετούσε και το ΚΚΕ) ήταν ένα θέμα που έβαζαν οι Τούρκοι «για να αμφισβητήσουν την εθνική μας κυριαρχία». Το συμπέρασμα που έβγαζαν ήταν ότι το ΝΑΤΟ έκανε πλάτες στον τουρκικό επεκτατισμό.

Όσο κι αν το συμπέρασμα μπάζει, η επιχειρηματολογία αυτή είχε ψήγματα αλήθειας. Πράγματι η Ελλάδα προσπαθούσε να αποφύγει τη συζήτηση περί των ελληνοτουρκικών διαφορών. Πρόκειται για μια τακτική που έχαιρε πλήρους συμφωνίας από όλα τα κόμματα. Όπως έγραφε χαρακτηριστικά ο Ριζοσπάστης της εποχής:

> Απέναντι στο μπαράζ των τουρκικών αξιώσεων, η ελληνική διπλωματία και τη χρονιά που έρχεται, θα επιδιώξει να κερδίσει χρόνο, ώστε όταν χρειαστεί να διαπραγματευτεί, να το κάνει από θέση ισχύος. Η τακτική των καθυστερήσεων που ακολουθεί η ελληνική διπλωματία, ασφαλώς μπορεί να αποβεί επωφελής.[5]

Μετά το περιστατικό των Ιμίων, το ΚΚΕ ήταν από τα πρώτα κόμματα που πλειοδότησαν σε πατριωτισμό. Σύμφωνα με το κόμμα του λαού, η κυβέρνηση Σημίτη ήταν ένα ενδοτικό τσιράκι των Αμερικάνων, οι οποίοι ως γνωστόν στήριζαν τον τουρκικό επεκτατισμό (ελληνικός δεν υπάρχει – δεν τα ρωτάμε αυτά). Το Κόμμα αμέσως άρχισε να μιλάει για «ραγιάδες» και «εθνική υποτέλεια». Η Αλ. Παπαρήγα έλεγε τα εξής:

> Τα τελευταία επεισόδια σωστά αποδίδονται στον τουρκικό σοβινισμό και εθνικισμό, όμως και ο πιο αδαής περί τα διεθνή μπορεί να καταλάβει ότι η Τουρκία είναι το δεκανίκι των σχεδιασμών των ΗΠΑ, του ΝΑΤΟ, αλλά και της συναίνεσης της ΕΕ.[6]

Ο αρμόδιος του Ριζοσπάστη περί των εξωτερικών ζητημάτων, Δημήτρης Μηλάκας συμπλήρωνε:

> Ο περιορισμός της ελληνικής κυριαρχίας, τουλάχιστον στην περιοχή που βρίσκονται οι νησίδες των Ιμίων, αποτελεί, τελικά, το προφανέστατο αποτέλεσμα της κρίσης που εκτυλίχτηκε στις 30-31 Γενάρη του '96. Ο περιορισμός της ελληνικής κυριαρχίας, πρέπει να σημειωθεί, δεν είναι το αποτέλεσμα μιας στρατιωτικής αναμέτρησης, αλλά μιας πολιτικής απόφασης που έλαβε η κυβέρνηση Σημίτη εκείνη τη νύχτα.[7]

Με λίγα λόγια ο Ριζοσπάστης όχι απλά στήριζε τη γνώμη περί εθνικής ταπείνωσης και εκχώρησης κυριαρχικών δικαιωμάτων, αλλά έκλεινε και το μάτι στη φράξια που ήθελε πόλεμο, λέγοντας ότι αν είχε στρατιωτική αναμέτρηση μπορεί και να κερδίζαμε. Το ΚΚΕ, λοιπόν, δε θα επέλεγε το φλώρικο δρόμο της πολιτικής, αλλά τη στρατιωτική αναμέτρηση. Το είπε άλλωστε και το ιστορικό στέλεχος του, ο Ορ. Κολοζώφ: «Χρειάζονται αντιστάσεις και θωράκιση στις προσπάθειες καταπάτησης των κυριαρχικών μας δικαιωμάτων».[8] Αλλά τί τα θες; Σημίτη ρουφιάνε Αμερικάνε. Όσο για το τί πρότεινε να γίνει από κει και πέρα; «Να δηλώσει η Τουρκία εκ των προτέρων - και γραπτά και έμπρακτα - ότι σέβεται τα σύνορα και τα κυριαρχικά δικαιώματα της χώρας μας στο Αιγαίο, σύμφωνα με τις διεθνείς συνθήκες» και μετά βλέπουμε. Να δεχτούν, δηλαδή, οι Τούρκοι τους ελληνικούς ισχυρισμούς για τις βραχονησίδες και μετά συζητάμε πολιτισμένα βρε αδερφέ. Αυτό σύμφωνα με το κόμμα του λαού αποτελούσε «επιθετική

ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ

ΝΕΑ ΣΥΝΟΡΑ
ζητούν στο Αιγαίο!

«Βάλουμε να πεντρέψουμε το θραμ με τη δογκιά»

Η «Τουρκική Προκλητικότητα», όπως την αποτύπωσε η, αγαπημένη του χώρου, Ελευθεροτυπία, 30/01/1996.

φιλειρηνική πολιτική».[9] Και για να μην ξεχνιόμαστε: «η θέση του ΚΚΕ εξακολουθεί να είναι ότι διατηρούμε το δικαίωμα επέκτασης των χωρικών υδάτων στα 12 μίλια».[10]

Όσο για τις προβοκάτσιες και τους πράκτορες; Αξίζει να αναφερθεί η περίπτωση του βοσκού Βεζιρόπουλου. Το ελληνικό κράτος τον πλήρωνε για να πηγαίνει τις κατσίκες του να βόσκουν στα Ίμια ώστε να αναδειχτεί η «ελληνικότητά» τους. Ο Βεζιρόπουλος συνέχισε να πηγαίνει και μετά το περιστατικό με ειδική άδεια. Ε, το ΚΚΕ θεωρούσε ότι ακόμα κι αυτή η προβοκάτσια δεν είναι αρκετή. Πρέπει, έλεγε, να μπορεί να πάει ο κάθε Έλληνας, αλλιώς πρόκειται και πάλι περί εκχώρησης κυριαρχικών δικαιωμάτων.[11]

Η «ΑΝΑΝΕΩΤΙΚΗ ΑΡΙΣΤΕΡΑ» (Ο ΘΕΟΣ ΝΑ ΤΗΝ ΚΑΝΕΙ)

Η αφήγηση της «ανανεωτικής αριστεράς» δε διέφερε και πολύ. Η γνώμη της για τα γεγονότα ήταν πανομοιότυπη. Ο Συνασπισμός συμφωνούσε με την «εθνική γραμμή». Μιλούσε κι αυτός για «απρόκλητη τουρκική επίθεση», «εκχώρηση των κυριαρχικών μας δικαιωμάτων», για «ντροπιαστική αποτυχία». Ο τότε πρόεδρός του, Ν. Κωνσταντόπουλος δήλωνε κι αυτός ότι:

> Ανοίγει ο δρόμος σε λύσεις αρνητικές για την εθνική κυριαρχία μας στο Αιγαίο. Οι ΗΠΑ και οι ισχυροί της Ε.Ε. ενισχύουν και καλύπτουν την Τουρκία στις παραβιάσεις του διεθνούς δικαίου. Ο ΣΥΝ έγκαιρα είχε προειδοποιήσει ότι η μόνη και πραγματική απειλή προέρχεται από την Τουρκία.[12]

Ο Συνασπισμός δηλαδή, εκτός των άλλων, κατήγγειλε και πως η πρόσφατη εξωτερική πολιτική του ελληνικού κράτους δεν είχε εστιάσει αρκετά την επιθετικότητά της απέναντι στην Τουρκία. Όπως έλεγαν, «είχαμε έγκαιρα επισημάνει ότι η σκοπιανοποίηση της εξωτερικής πολιτικής μας αποπροσανατολίζει από το μείζον πρόβλημα των ελληνοτουρκικών σχέσεων».[13] Σύμφωνα με τον ΣΥΝ, οι πρόσφατες περιπέτειες του ελληνικού κράτους στη Μακεδονία ήταν λάθος, όχι για κάναν άλλο λόγο, αλλά μόνο και μόνο επειδή αφαιρούσαν δυνάμεις από το, κατά τη γνώμη τους σημαντικότερο, ελληνοτουρκικό μέτωπο.

Η δική του πρόταση ήταν η δημιουργία «διακομματικής εθνικής στρατηγικής ενάντια στην τουρκική προκλητικότητα» και το σατανικό σχέδιο της εκ νέου προβοκατόρικης ύψωσης σημαίας στα Ίμια, παρέα με τη σημαία της ευρωπαϊκής ένωσης, καθώς τα ελληνικά σύνορα «πρέπει να αναγνωριστούν ως ευρωπαϊκά σύνορα».[14] Ταυτόχρονα κατηγορούσε τις ψυχραιμότερες φωνές που δεν επεδίωκαν την αντιπαράθεση με την Τουρκία. «Μου είναι αδύνατο να καταλάβω πόσο μερικοί συμπατριώτες μας λόγω "προοδευτισμού" έχουν πια αποκτήσει σε τέτοιο βαθμό "εξαρτημένα αντανακλαστικά"» έγραφε η Αυγή.[15]

Η ΑΚΟΑ ήταν ακόμα πιο σαφής. Μιλούσε για «ήττα γοήτρου», έγραφε πως «ο τουρκικός επεκτατισμός θέτει ζητήματα κυριαρχίας στο Αιγαίο», ισχυριζόταν κι αυτή όπως το ΚΚΕ πως «η ειρήνη διασφαλίζεται με το απαραβίαστο των συνόρων και με το πλαίσιο του διεθνούς δικαίου», όπου «απαραβίαστο συνόρων» σημαίνει των συνόρων που υποστηρίζει το ελληνικό κράτος. Μάλιστα, ζητούσε «να πάψει να υπολειτουργεί η πολεμική βιομηχανία της χώρας για την ανάκτηση της αποτρεπτικής της ισχύος».[16]

Η αφήγηση του ΝΑΡ ήταν κι αυτή μία απ' τα ίδια. Ισχυριζόταν πως η Τουρκία διεκδίκησε ελληνικό έδαφος και η Ελλάδα βρέθηκε αμυνόμενη. Σύμφωνα με τα λεγόμενά του το ελληνικό κράτος βρέθηκε σε ένα δίλημμα. Είτε να συμβιβαστεί με τον τουρκικό επεκτατισμό και να κάνει ντροπιαστικές παραχωρήσεις, είτε να προχωρήσει σε υπεράσπιση των συμφερόντων του με «αρκετά πιθανό το ενδεχόμενο του πολέμου». Το ποια απάντηση προτιμούσε γίνεται σαφές όταν αναφέρει ότι «θα ήταν αυτοκτονία να μην έχουν εξοπλιστεί τα νησιά του Αιγαίου».[17] Άλλωστε, η χαρά δεν κρύβεται όταν λίγο καιρό μετά, με αφορμή το ενδεχόμενο τοποθέτησης ρωσικών πυραύλων S-300 στην Κύπρο η εφημερίδα *Πριν* έγραφε πως «διαγράφεται η δυνατότητα να πάρουν οι ελληνοκύπριοι εδάφη όχι με διαπραγματεύσεις, αλλά με στρατιωτική σύγκρουση περιορισμένης διάρκειας».[18]

Η ΑΡΙΣΤΕΡΗ ΔΙΑΝΟΗΣΗ (ΚΑΙ 'ΝΤΑΞΕΙ ΑΡΙΣΤΕΡΗ, ΑΛΛΑ ΔΙΑΝΟΗΣΗ;)

Τα αριστερά περιοδικά που εκδίδονταν την εποχή εκείνη έχουν κι αυτά το ενδιαφέρον τους. Όχι γιατί ξεφεύγουν από την κυρίαρχη γνώμη (πού τέτοια τύχη;), αλλά γιατί προσθέτουν θεωρητικό υπόβαθρο στην εθνική ιδεολογία. Ας δούμε για παράδειγμα, το περιοδικό *Πολίτης*, το επίσημο όργανο της αριστερής ηγεμονίας στα πανεπιστήμια. Εκδότης του ήταν ο Αγγ. Ελεφάντης, κατεξοχήν διανοούμενος της αριστεράς της μεταπολίτευσης. Για το θέμα των Ιμίων έγραφε τα εξής:

> Το επεισόδιο έδειξε καθαρά ότι υπάρχει αμφισβήτηση του ελληνοτουρκικού συνοριακού καθεστώτος κι ότι αυτή η αμφισβήτηση είναι μονόπλευρη: προέρχεται από τη μεριά της Τουρκίας.
>
> Στην Τουρκία η στρατιωτικοεθνικιστική ιδεολογία βλέπει τα σύνορα δυτικότερα από τη

It's a gift as Greeks put isles on offer rent-free

By Paul Anast in Athens and Tom Rowland Property Correspondent

GREECE

conservative government three years ago, to sell small islands to Greeks and foreigners to boost tourist development.

But it was abandoned following outcry by the Left

ΟΙ ΕΠΟΙΚΙΣΜΟΙ ΤΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ ΚΑΙ Ο ΣΥΡΙΖΑ

Το 1995 τα υπουργεία Εθνικής Άμυνας και Αιγαίου εκπόνησαν το περίφημο πρόγραμμα εποικισμού των βραχονησίδων. Το πρόγραμμα περιλάμβανε το χτίσιμο σπιτιών και τη δωρεάν παροχή τους σε υποψήφιους κατοίκους. Οι υπεύθυνοι υπουργοί Μανώλης Μπετενιώτης και Αντώνης Κοτσακάς διοργάνωσαν περιοδεία στις βραχονησίδες. Πρόκειται για τους ανθρώπους που έβαλαν τις βάσεις για τον «πόλεμο των βραχονησίδων». Σήμερα ο Αντώνης Κοτσακάς είναι ο υπεύθυνος πολιτικού σχεδιασμού του Σύριζα. Παραμένει κράτος, παραμένει αριστερός, παραμένει έτοιμος να καταστρώσει καινούρια σχέδια που θα περιλαμβάνουν τα τομάρια μας.

ΑΡΙΣΤΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΙΜΙΑ

Τη δεκαετία του '90 η αριστερά διατηρούσε ακόμα σε μεγάλο βαθμό την πολιτιστική ηγεμονία. Αριστεροί μουσικοί, αριστεροί καλλιτέχνες, αριστεροί σκιτσογράφοι, αριστερή τηλεόραση. Ο ρόλος τους στην «κρίση των Ιμίων» δεν ήταν διόλου αμελητέος. Ανέλαβαν το δύσκολο έργο της «εκλαΐκευσης» της εθνικής γραμμής.

Η τηλεοπτική σάτιρα, που εκείνη την περίοδο γνώριζε τα καλύτερα της χρόνια και που φυσικά αποτελούσε αριστερό πολιτιστικό κεφάλαιο, βιάστηκε να μας κάνει να χωνέψουμε τη γραμμή περί τουρκικής επιθετικότητας, ντροπιαστικής ήττας, και ενδοτικής κυβέρνησης.

Η Μαλβίνα Κάραλη, μια από τις γνωστότερες τηλεπερσόνες της εποχής, ξεκίνησε την εκπομπή της με την ατάκα «Πρώτη είδηση της ημέρας: Μας πιάσανε τον κώλο». Στη φωτογραφία βλέπουμε το Λάκη Λαζόπουλο, ο οποίος έβγαλε ειδικό επεισόδιο της εκπομπής του Δέκα Μικροί Μήτσοι, με τίτλο «Όλα τα Κάνεις Αμέρικα». Εκεί μιλούσε επί μιάμιση ώρα για τη δειλία και την υποτέλεια του Σημίτη, για την ντροπιαστική ήττα από τους Τούρκους και για το πόσο ήθελε «να σκίσει την Τσιλέρ».

Οι γελοιογραφίες των αριστερών εφημερίδων συνέχισαν κι αυτές στο ίδιο τροπάρι. Υποτέλεια στους Αμερικάνους, εξάρτηση, ήττα από τους τουρκαλάδες. Οι παραπάνω γελοιογραφίες του Α. Πετρουλάκη και του Η. Μακρή δημοσιεύτηκαν στην Αυγή και την Ελευθεροτυπία αντίστοιχα.

Και κάτι τελευταίο. Το Μάρτη του '96 η εφημερίδα Στόχος επεδίωξε να γιορτάσει την εθνική επέτειο πάνω στα Ίμια. Τον ίδιο μήνα ο Διονύσης Σαββόπουλος επεδίωξε να διοργανώσει συναυλία πάνω στα Ίμια. Οι δύο πλευρές της ίδιας προβοκάτσιας.

γραμμή που το 1923 χάραξε η συνθήκη της Λωζάνης. Στην Τουρκία ετοιμάζουν πόλεμο όχι γιατί θέλουν ειρήνη, αλλά γιατί θέλουν πόλεμο. Η τουρκική κοινωνία «λειτουργεί» με τη στρατιωτική βία παρούσα σε όλους τους πόρους της και τους θεσμούς της. Ποια πρέπει να είναι [απέναντι σ' αυτά] η πολιτική μιας χώρας [όπως η δική μας], όπου η στρατιωτική βία και ιδεολογία είναι απαξιωμένες; Τί γίνεται όταν οι άνθρωποι της ελληνικής κοινωνίας δε θέλουν να σκοτώσουν όχι γιατί είναι δειλοί, αλλά γιατί ο πολιτισμός τους έχει αποβάλλει το φόνο ως τρόπο ύπαρξης;[19]

Με λίγα λόγια ο κ. Ελεφάντης υποστήριζε ότι οι Τούρκοι είναι κάτι στρατόκαυλοι βάρβαροι, ενώ εμείς κάτι παναγίες που απεχθανόμαστε τη βία και τον πόλεμο, αλλά έχουμε μπλέξει με τους τρελούς γείτονες που θέλουν να μας φάνε ζωντανούς. Αυτές οι γνώμες πήγαιναν παρέα με την ανησυχία για το αξιόμαχο του στρατού μας. Είναι γεγονός πως με το που έγινε επιστράτευση και ο στόλος ξεκίνησε για τα Ίμια ο κάθε φαντάρος επιστράτευσε ό,τι βύσμα μπορούσε μπας και τη γλιτώσει. Αυτό θορύβησε τους ειδικούς του ελληνικού κράτους, αριστερούς και δεξιούς. Όπως αναφέρεται στο περιοδικό Αντί της εποχής:

> Πέραν της στρατιωτικής και πληθυσμιακής υπεροχής της Τουρκίας, έχουμε να αντιμετωπίσουμε και το δικό μας μεταπολεμικό ευδαιμονισμό. Ο Έλληνας είναι έτοιμος να πολεμήσει και να θυσιαστεί για την πατρίδα αρκεί η προσφορά του να μην πέφτει πάνω σε μέρες που γίνονται ματς ή παίζονται σίριαλ και τηλεπαιχνίδια.[20]

Ο στρατός μας λοιπόν ήταν για τα μπάζα. Λυγμ, κλαψ, σνιφ. Ο Ελεφάντης, λοιπόν, υποστήριζε ότι δεν έπρεπε να επιδιώξουμε την ανοιχτή στρατιωτική αντιπαράθεση, αλλά να προσπαθήσουμε να περιορίσουμε την ένταση στο Αιγαίο. «Στο κάτω κάτω», κατέληγε, «τίποτα δεν εμποδίζει την ελληνική πλευρά να πιέζει για τα δημοκρατικά δικαιώματα που καταπατούνται στην Τουρκία ή να υπερασπίζεται τους Κούρδους».[21] Πράγμα που, βέβαια, αποτελεί μια σπάνια παραδοχή ότι ο 25ετής καημός της ελληνικής αριστεράς για την καταπίεση του καημένου τουρκικού λαού και τα δίκια του κουρδικού αντάρτικου δεν είναι παρά μοχλός πίεσης στο τουρκικό κράτος.

Οι θεωρητικοί της εθνικιστικής αριστεράς, από την άλλη, βρήκαν το έναυσμα για να κάνουν το βήμα παραπάνω. Ο Ευτύχης Μπιτσάκης, αρχικά μέλος του ΚΚΕ και στη συνέχεια του ΝΑΡ, έγραφε στο περιοδικό *Ουτοπία* ότι πρέπει κάποτε να γίνει επιτέλους πράξη η επέκταση στα 12 μίλια.[22] Ο Γ. Καραμπελιάς, εκδότης του περιοδικού *Ρήξη*, έχοντας ήδη από καιρό αρχίσει να λοξοκοιτάει τον εθνικισμό, έκανε το μεγάλο βήμα και ξεκίνησε το περιοδικό *Άρδην*.

Το 1ο τεύχος του *Άρδην* κυκλοφόρησε το Μάρτη του 1996, δηλαδή δύο μήνες μετά τα γεγονότα των Ιμίων, και ήταν ένα περιοδικό που πλέον ασχολείτο μόνο με τα «εθνικά ζητήματα». Στο εισαγωγικό του κείμενο συμφωνούσε με τον Ελεφάντη πως «οι Έλληνες, ως ο πλέον φιλειρηνικός λαός της περιοχής της Νοτιοανατολικής Ευρώπης, βρίσκονται από πολιτισμική άποψη πέραν της χρήσης βίας ως μέσου επίλυσης των διεθνών διαφορών, αλλά δεν συμβαίνει το ίδιο με τους γείτονές μας».[23]

ΟΙΚΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΙΜΙΑ

Για το ρόλο των ΜΚΟ στην εξωτερική πολιτική έχουμε ξαναμιλήσει.[24] Κατά τη δεκαετία του '90 οι δεκάδες περιβαλλοντικές ΜΚΟ που είχαν φτιαχτεί στην Ελλάδα έκαναν τα πρώτα τους βήματα ως κρατικό δεκανίκι στους διακρατικούς ανταγωνισμούς. Στην περίπτωση των Ιμίων η εμπλοκή τους ξεκίνησε με την Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρία.

Η Ορνιθολογική, την άνοιξη του 1995, δηλαδή την ίδια ακριβώς περίοδο που το ελληνικό κράτος εκπόνησε το σχέδιο εποικισμού των βραχονησίδων ανακάλυψε ότι στα Ίμια και τις άλλες βραχονησίδες που διεκδικούσε για λογαριασμό της η Ελλάδα, ζούσαν άφθονα σπάνια πουλιά, από τον «αιγαιόγλαρο» μέχρι το «κιρκινέζι» (sic). Έτσι υπέβαλλε πρόταση για την «ανάδειξη και προστασία της οικολογικής αξίας των βραχονησίδων, η οποία θα εξυπηρετούσε και σημαντικούς εθνικούς σκοπούς».[25]

Ποιοι είναι άραγε αυτοί οι εθνικοί σκοποί; Από πότε κόπτεται τόσο το ελληνικό κράτος για το κιρκινέζι; Τα πράγματα έγιναν πιο ξεκάθαρα μετά το περιστατικό των Ιμίων. Στη στήλη «Οικολογία» της εφημερίδας Ελευθεροτυπία φιλοξενήθηκε ένα ρεπορτάζ με τίτλο «Ο Ακριτικός Πλούτος». Εκεί το «κιρκινέζι», ο «μαυροπετρίτης», ο «σπιζαετός» και κάτι ξέμπαρκες φώκιες που κολυμπάνε που και που προς τα κει. Η πρόταση της Ορνιθολογικής ήταν η ανακήρυξή τους σε προστατευόμενες περιοχές της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Έτσι θα εξασφαλιζόταν «η μόνιμη παρουσία ανθρώπων και η θωράκιση της ελληνικότητάς τους».[26]

Εκτός από την Ορνιθολογική, δεκάδες άλλες περιβαλλοντικές ΜΚΟ έπαιξαν το ρόλο τους στην κρίση των βραχονησίδων. Η WWF Hellas και η Μεσόγειος-ΣΟΣ προσπάθησαν να εμποδίσουν εκδήλωση που ήθελαν να κάνουν διάφορες τουρκικές οικολογικές οργανώσεις στο «ελληνικό νησάκι Κεραμίδα». Μια μέρα μετά ζήτησαν συγγνώμη, λέγοντας «κάναμε λάθος. Τελικά πρόκειται για το τουρκικό νησάκι Kiremmit».[27]

Την επόμενη κιόλας χρονιά, κυκλοφόρησε το πρώτο διδακτορικό με θέμα τα σπάνια φυτά των βραχονησίδων, γιατί εκτός από σπάνια πουλιά έχουμε και σπάνια φυτά.[28] Το ελληνικό κράτος, λοιπόν, είχε κάνει τη μεγάλη ανακάλυψη του πατριωτικού βιολογικού πλούτου των βραχονησίδων του! Οι διάφορες μέθοδοι ελληνοποίησης βραχονησίδων διά της πλαγίας και διά της μαλακίας συνεχίζουν να επιβιώνουν μέχρι και σήμερα. Πρόσφατα ο Αγγ. Συρίγος έγραφε να μην τρελαινόμαστε με την επέκταση των χωρικών υδάτων, καθώς υπάρχουν και οι «εθνικές ζώνες αλιείας»[29] (καταγγέλλουμε έλλειψη πρωτοτυπίας).

Το ελληνικό κράτος είχε επιστρατεύσει όλο το στελεχικό του δυναμικό στο σκοπό του πολέμου των βραχονησίδων. Και πέρα από τους ακροδεξιούς πρακτορίσκους, στον χορό συμμετείχε σύσσωμη η αριστερά· με τα κόμματά της, τους θεωρητικούς της, τις περιβαλλοντικές οργανώσεις της, τα πανεπιστήμιά της, την πολιτισμική της παραγωγή (βλ. sidebar αριστερά).

ΚΙ ΑΠΟ ΤΟΤΕ ΤΙ;

Η Χρυσή Αυγή διαδήλωσε ήδη από την πρώτη μέρα στη Βουλή ενάντια στην «υποτέλεια», δηλαδή με τα ίδια ακριβώς επιχειρήματα που χρησιμοποιούσε το ΚΚΕ και η υπόλοιπη αριστερά. Τα συνθήματα που χρησιμοποίησε στις κινήσεις της το επόμενο διάστημα ήταν «Δεν σκύβουμε κεφάλι σε ΗΠΑ και Τουρκία / Ελλάς, τιμή, ελευθερία», «ΕΟΚ και ΝΑΤΟ / Το ίδιο συνδικάτο», δηλαδή συνθήματα με τα οποία δε θα διαφωνούσε κανένα αριστερό κόμμα της εποχής. Η Ελευθεροτυπία της εποχής παραξενεύτηκε που η Χρυσή Αυγή έβριζε την Αμερική (το βρίσιμο στους κακούς Αμερικάνους ήταν παραδοσιακά αριστερή πρακτική).

Το Γενάρη του 1997, η ΧΑ διοργάνωσε την πρώτη φασιστομάζωξη μνήμης για το περιστατικό των Ιμίων, μια μάζωξη που έμελλε να καθιερωθεί και να μας συντροφεύει μέχρι και σήμερα.[30] Το κείμενο που μοίραζαν κατηγορούσε την κυβέρνηση πως «ενδίδει στην τουρκική προκλητικότητα», δηλαδή κάτι για το οποίο την κατηγορούσαν και όλοι οι αριστεροί. Κατά τη διάρκεια της συγκέντρωσης έκαψαν τουρκικές και αμερικανικές σημαίες. Το κάψιμο της αμερικανικής σημαίας είμαστε βέβαιοι πως σε μεγάλα κομμάτια της Αριστεράς θα προκάλεσε ευχάριστα συναισθήματα.

Το 1998, η Χρυσή Αυγή επανέλαβε τη συγκέντρωσή της. Ενθουσιασμένη από την επιτυχία της, αποφάσισε να διοργανώσει και «Εθνικιστική Πρωτομαγιά» με κεντρικό σύνθημα «Έξω οι Ξένοι / Δουλειά στους Έλληνες». Τότε είναι που διοργανώθηκε και η πρώτη αντισυγκέντρωση κατά της Χρυσής Αυγής από αριστερές οργανώσεις. Αντίθετα, η πρώτη αντισυγκέντρωση κατά της συγκέντρωσης των χρυσαυγιτών για τα Ίμια έμελλε να καθυστερήσει δέκα ακόμα χρόνια· μέχρι το 2008.

Επομενως, στο «εθνικό» ζήτημα των Ιμίων, η Αριστερά και η Ακροδεξιά της χώρας δεν διαφωνούσαν καθόλου! Με την εξαίρεση της ανοιχτής προτροπής σε πόλεμο, ήταν αδύνατον να ξεχωρίσεις αν μιλούσε το ΚΚΕ ή η Χρυσή Αυγή, αν μιλούσε το ΝΑΡ ή το Υπουργείο Εξωτερικών. Γι' αυτό και δώδεκα ολόκληρα χρόνια η ελληνική αριστερά έκανε μόκο τη συγκέντρωση των ναζί για τα Ίμια. Η μόνη φορά που κουνήθηκε ήταν όταν οι ναζί πήγαν «να τους πάρουν» τη συγκέντρωση της Πρωτομαγιάς, έναν από τους θεμέλιους λίθους, δηλαδή, της Αριστεράς.

Για δώδεκα ολόκληρα χρόνια, η Αριστερά δεν έβγαλε άχνα για τη συγκέντρωση των ναζί για τα Ίμια. Κι ο λόγος ήταν ότι, κατά βάθος, δε μπορούσε να βρει κάπου να διαφωνεί. Για δώδεκα χρόνια, η Χρυσή Αυγή και η Αριστερά αλληλοσυμπλήρωναν τον ελληνικό εθνικό κορμό, μιλούσαν για το ίδιο ζήτημα από άλλη σκοπιά, έλεγαν τα ίδια πράγματα με άλλα λόγια, συνεργάζονταν αρμονικά κι επιτελούσαν ο καθένας το σκοπό του στο πλάι του ελληνικού κράτους.

Το 2008 όπως είπαμε, διοργανώθηκε η πρώτη αντισυγκέντρωση κατά της συγκέντρωσης της Χ.Α για τα Ίμια. Από τότε αντισυγκέντρωση διοργανώνεται κάθε χρόνο. Τα καλέσματα των αριστερών πάντα γράφουν «ενάντια στην γιορτή μίσους της Χ.Α» που είναι πολύ κακή επειδή είναι ναζί. Ποτέ δε μιλούν για το ίδιο το περιστατικό των Ιμίων. Αρνούνται πεισματικά να μιλήσουν για τον ελληνοτουρκικό ανταγωνισμό, τα σχέδια του ελληνικού κράτους τότε και σήμερα, και τον παρ' ολίγον πόλεμο στον οποίο μας έσυρε πριν από 22 χρόνια. Αρνούνται πρώτον επειδή, όσο κι αν εμείς το έχουμε ξεχάσει, αυτοί θυμούνται πάρα πολύ καλά τι έλεγαν τότε, και δεύτερον επειδή κατά βάθος τα ίδια λένε και σήμερα.

Από μεριάς μας, το πανηγυράκι των αριστερών μας δημιουργούσε πάντοτε πηγαία απέχθεια. Το 2008, με αφορμή την πρώτη αντισυγκέντρωση απέναντι στους φασίστες, γράφαμε:

> Πώς γίνεται να διοργανώνουν αυτοί οι τύποι κάτι τέτοιο; Πώς γίνεται οργανώσεις που το μόνο που ζητούν απ' τα μέλη τους είναι η συνέπεια στη συνδρομή τους, που οι μόνες απόψεις που στηρίζουν είναι ο λομπισμός απέναντι στο κράτος - ώστε αυτό να δείχνει πιο πολύ το δημοκρατικό απ' το φασιστικό του πρόσωπο – να πετύχουν κάτι τέτοιο; (…) Ο αντιφασισμός δεν έχει καμία θέση πίσω από αριστερίστικες οργανώσεις φάντασμα, ΜΚΟ για «την ειρήνη και τη μη βία», κρατικά κόμματα τύπου σύριζα, και συνδικάτα σφραγίδα. Ο αντιφασισμός είναι μια πολύ σημαντική υπόθεση για να αφεθεί στα χέρια του σύριζα και των παραφυάδων του.[31]

Πλέον, νομίζουμε πως έχουμε την απάντηση στο ερώτημα «πώς γίνεται να διοργανώνουν αυτοί οι τύποι κάτι τέτοιο;» Όχι, το πρόβλημα με τις αντισυγκεντρώσεις της Αριστεράς δεν είναι ότι δεν τις κάνει καλά, όπως υποστηρίζαμε τότε. Το πρόβλημα με τις αριστερές οργανώσεις δεν είναι ότι πρόκειται για οργανώσεις φάντασμα. Οι αριστερές οργανώσεις δεν αποτυγχάνουν να εναντιωθούν στο κράτος τους. Δεν αποτυγχάνουν να αντιπαλέψουν το φασισμό, το μιλιταρισμό, την εξωτερική πολιτική του ελληνικού κράτους.

Αντίθετα, αποτελούν οργανικό κομμάτι του. Παίζουν το δικό τους σημαντικό ρόλο στα πολεμικά σχέδια του ελληνικού κράτους. Οι φασίστες και οι αριστεροί συγκεντρώνονται και αντισυγκεντρώνονται εδώ και δέκα χρόνια. Αποτελούν δύο φαινομενικά αντικρουόμενες μπάντες, που στην πραγματικότητα συμφωνούν. Δύο μπάντες που

Η 17Η ΝΟΕΜΒΡΗ ΚΑΙ Η 31Η ΓΕΝΑΡΗ

> Η κρίση στα Ίμια υπήρξε θρίαμβος της Τουρκίας και ατιμωτική πολιτικο-στρατιωτική ήττα της Ελλάδας. Στρατιωτική ήττα γιατί κατελήφθη ελληνικό έδαφος τη στιγμή που είχαν κινητοποιηθεί οι Ένοπλες Δυνάμεις για να το προφυλάξουν. Κατάληψη που δεν έγινε σε κάποια απομακρυσμένη βραχονησίδα από τις εκατοντάδες του Αιγαίου, όπως ειπώθηκε, αλλά σε μια από τις δύο που αμφισβητούσαν ρητά οι Τούρκοι εκείνη τη στιγμή. Ατιμωτική για μας, θρίαμβος για την Τουρκία γιατί η κατάληψη έγινε χωρίς να πέσει ούτε μια ντουφέκια και χωρίς να κάνουμε την παραμικρή προσπάθεια ανακατάληψης.[32]

Τάδε έφη η Ε.Ο. 17 Νοέμβρη για το περιστατικό των Ιμίων, συνεχίζοντας τη συνεπή γραμμή αντιτουρκισμού και πατριωτισμού που την οδήγησε να πραγματοποιήσει δύο δολοφονίες Τούρκων αξιωματούχων και μία επίθεση με ρουκέτα στην αμερικάνικη πρεσβεία αμέσως μετά το περιστατικό των Ιμίων (ως απάντηση στην συμμετοχή των Αμερικανών σ' αυτή την «ατιμωτική ήττα»). Μα να μην πέσει ούτε μια ντουφεκιά ρε γαμώτο;

ΑΝΤΙΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ 2008

Η αφίσα της πρώτης αντισυγκέντρωσης ενάντια στο μάζεμα της Χρυσής Αυγής στα Ίμια έγραφε «20 φασιστικές επιθέσεις το τελευταίο 6μηνο! Ποτέ ξανά φασισμός. Αντιφασιστική αντισυγκέντρωση, Να ματαιώσουμε τη φασιστική σύναξη». Για τα Ίμια ούτε λέξη!

διεκδικούν τον πατριωτισμό για λογαριασμό τους. Δύο μπάντες που παλεύουν ποια θα φανεί πιο χρήσιμη στο κράτος της.

Στην φετινή επέτειο των Ιμίων, η Κίνηση για την Εθνική Άμυνα του ΚΚΕ διοργάνωσε για άλλη μια φορά εκδήλωση μνήμης προς τιμήν των πεσόντων των Ιμίων. Κανένας δεν σκέφτηκε να διοργανώσει αντισυγκέντρωση. Αντισυγκεντρώσεις γίνονται μόνο κατά της Χρυσής Αυγής· κι εκεί όχι επειδή γουστάρουν πόλεμο με την Τουρκία, αλλά επειδή είναι ναζί. Για το ίδιο το θέμα δεν έχει κανείς αντίθετη γνώμη. Κανείς δε θυμάται τα Ίμια ως μια στιγμή όπου ο ελληνικός επεκτατισμός έφτασε ένα βήμα πριν τον πόλεμο και ως μια μέρα που να μας θυμίζει μέχρι πού μπορεί να φτάσει το κράτος μας. Αντίθετα, έχουν μείνει στην ιστορία ως μια στιγμή εθνικής ταπείνωσης και ως μια μέρα που βγαίνουν οι ναζί στο δρόμο. Αυτή η λήθη, αυτή η σύγχυση, είναι η τελευταία μεγάλη προσφορά της εθνικοσοσιαλιστικής Αριστεράς μας στην εθνική αφήγηση για τα Ίμια.

Κατά τα άλλα, είμαστε στην ευχάριστη θέση να μπορούμε ακόμα, δέκα χρόνια μετά, να το επαναλάβουμε:

Ο αντιφασισμός είναι μια πολύ σημαντική υπόθεση για να αφεθεί στα χέρια του σύριζα και των παραφυάδων του.

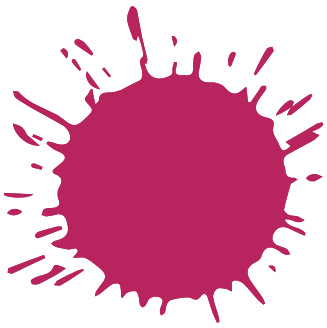

1. Για το περιστατικό των Ιμίων, βλ. την προκήρυξη της συνέλευσης Autonome Antifa, «Τα εθνικά συμφέροντα γεννούν νεκροταφεία», 02/2017. Για την ελληνική εξωτερική πολιτική γενικότερα βλ. *Autonome Antifa,* Η Στρατηγική της Ανατολικής Μεσογείου, 05/2015.

2. Για τους εποικισμούς των βραχονησίδων βλ. και το «Κι όμως τα γουρούνια του πολέμου είναι ακόμα εδώ», *Antifa* #58, 12/2017.

3. Αναφέρεται στο ρεπορτάζ του Ιού «Ο Τύπος πάει στον Πόλεμο», *Ελευθεροτυπία*, 18/02/1996.

4. «Βάλαμε την ουρά στα σκέλια», *Ριζοσπάστης*, 26/01/1995.

5. «Αγώνας για τον "πρώτο" ρόλο», *Ριζοσπάστης*, 08/01/1995. Η τακτική της μη-επίλυσης των διαφορών δεν είναι ξένη στο ελληνικό κράτος. Για μια πιο πρόσφατη εκδοχή της βλ. «Η μαύρη τρύπα στον χάρτη και πώς να μείνει μαύρη για πάντα», *Antifa* #54, 12/2016.

6. «Σας θεωρούμε κυβέρνηση εξαιρετικά επικίνδυνη», *Ριζοσπάστης*, 01/02/1996.

7. Δημήτρης Μηλάκας, «Στο τραπέζι για όλα», *Ριζοσπάστης*, 08/02/1998.

8. «Συνέντευξη με τον Ορ. Κολοζώφ», *Ριζοσπάστης*, 16/02/1997.

9. «Ευκαιρία για σύγκριση», *Ριζοσπάστης*, 09/02/1966.

10. «Παλλαϊκός, ενωτικός, αντιιμπεριαλιστικός αγώνας», *Ριζοσπάστης*, 15/02/1996.

11. «Στο τραπέζι για όλα», ό.π.

12. «Ανοίγει δρόμος σε λύσεις αρνητικές για το Αιγαίο», *Αυγή*, 01/02/1996.

13. «Ν. Μπίστης: Όχι στη νέα πατριδοκαπηλία και τις αγκυλώσεις», *Αυγή*, 01/02/1996. Επιχείρημα που χρησιμοποιούν ακόμα και σήμερα οι κατεξοχήν ειδικοί του ελλ. κράτους. Ενδεικτικά, βλ. Αλ. Παπαχελάς, «Πάγια στρατηγική απειλή», *Καθημερινή*, 11/02/2018.

14. «Αλ. Αλαβάνος: Εθνική Αποφασιστική και Ψυχραιμία», *Αυγή*, 31/01/1996.

15. Διαμαντής Μπασάντης, «Η Βραχονησίδα Ίμια», *Αυγή*, 31/01/1996.

16. Όλα αυτά στα «Η ΑΚΟΑ για την Κρίση» και «Ίμια, Αιτίες και συνέπειες μιας αναμενόμενης κρίσης», *Εποχή*, 04/02/1996.

17. Όλα αυτά στα Π. Παπακωνσταντίνου, «Η Αριστερά και η απειλή του πολέμου», *Πριν*, 04/02/1996, Γ. Δελαστίκ, «Ο πόλεμος με την Τουρκία πιο κοντά», *Πριν*, 17/03/1966 και Γ. Δελαστίκ, «Όταν οι γνωστές συνθήκες αποδεικνύονται…άγνωστες», *Πριν* 11/02/1996.

18. Γ. Δελαστίκ, «Οι πύραυλοι είχαν στόχο την…Κύπρο», *Πριν*, 19/01/1997.

19. Αγγ. Ελεφάντης, «Πόλεμος Κατά Πολέμου, Βεβαίως, Αλλά Αποτρεπτικός», *Δεκαπενθήμερος Πολίτης* #19, 03/1996 και Αγγ. Ελεφάντης, «Να σκοτωθούμε; Σύμφωνοι. Αλλά πώς να σκοτώσουμε;», *Δεκαπενθήμερος Πολίτης* #18, 02/1996. Σωστά. Πώς να σκοτώσουμε εμείς οι πολιτισμένοι, ε;

20. «Συνθήκες Συνθηκολόγησης», *Αντί* #598, 02/1996.

21. Αγγ. Ελεφάντης, «Αλβανία – Μακεδονία – Τουρκία», *Δεκαπενθήμερος Πολίτης* #1, 03/1995.

22. Ε. Μπιτσάκης, «Για την πρόσφατη κρίση στο Αιγαίο», *Ουτοπία* #19, 01-02/1996.

23. Γ. Καραμπελιάς, «Αντίσταση Ή Υποταγή», *Άρδην* #1, 03/1996.

24. «Τελικά, όλα είναι μία σύμπτωσις!», *Antifa* #51, 04/2016.

25. «Η οικολογική σημασία της Ίμια», *Αυγή*, 31/01/1996.

26. «Ο Ακριτικός Πλούτος», *Ελευθεροτυπία*, 04/02/1996.

27. *Ελευθεροτυπία*, 06-07/02/1996.

28. Μαρία Πανίτσα, «Συμβολή στη γνώση της χλωρίδας και της βλάστησης των νησίδων του ανατολικού αιγαίου», Διδακτορική Διατριβή, Πανεπιστήμιο Πατρών, 1997.

29. Α. Συρίγος, «Πράγματα που γίνονται και δεν λέγονται», *Καθημερινή*, 26/11/2017.

30. Για τις συγκεντρώσεις και τις αντισυγκεντρώσεις, ευχαριστούμε τον σύντροφο Β. από την *Αντιφασιστική Πρωτοβουλία Βύρωνα*. Το σχετικό κείμενό του μας φάνηκε εξόχως βοηθητικό.

31. «Φτύνουμε τ' Άνοστα», *Antifa* #8, 04/2008.

32. *Ε.Ο. «17Ν»*, Προκήρυξη «Περατικός», 07/04/1998.

33. «Εις οιωνός άριστος, αμύνεσθαι περί μισθωτής πλειοψηφίας», *Σπάρτακος* # 44, 02/1996.

34. Γιώργος Νακρατζάς, «Για τα 12 μίλια», *Πολίτης #21*, 05/1996.

ΟΙ ΦΩΤΕΙΝΕΣ ΕΞΑΙΡΕΣΕΙΣ (ΠΟΥ ΕΠΙΒΕΒΑΙΩΝΟΥΝ ΤΟΝ ΚΑΝΟΝΑ)

Πρέπει να ειπωθεί πως εν μέσω γενικού εθνικιστικού παραληρήματος, υπήρξαν και κάποιες λίγες αριστερές φωνές που αντιτάχθηκαν πραγματικά στον πόλεμο και στα επιθετικά σχέδια του ελληνικού κράτους. Αξιοσημείωτη ήταν η συνεπής αντεθνική στάση του περιοδικού Σπάρτακος, το οποίο ήταν το μόνο που τόλμησε να ισχυριστεί πως το επεισόδιο ξεκίνησε εξ αιτίας της ελληνικής προβοκάτσιας και αντιτάχθηκε σθεναρά στον πόλεμο και στην πατριωτική Αριστερά. Υποστήριξε πως το ελληνικό κράτος είναι επιθετικό, και πώς πρέπει το εγχώριο κίνημα να αντιπαλέψει το μιλιταρισμό και τον εθνικισμό της δικής του χώρας. Όπως έγραφαν τότε οι σύντροφοι, «καθήκον των ελλήνων εργαζομένων είναι να καθαρίσουν τη δική τους κόπρο του Αυγεία. Ο δικός μας εχθρός είναι πρώτα εντός των τειχών».[33] Είπαν, δηλαδή, τα προφανή σε μια χρονική περίοδο που όλοι έλεγαν τα αντίθετα. Το εξώφυλλο του τεύχους αμέσως μετά το επεισόδιο των Ιμίων έγραφε «Πατριώτες όλων των χωρών, αλληλοσφαχτείτε».

Σε ατομικό επίπεδο, έχουμε υπόψιν το Γιώργο Νακρατζά, συγγραφέα εθνικά «αμφιλεγόμενων» βιβλίων, ο οποίος έστειλε στο περιοδικό Πολίτης ένα γεμάτο οργή γράμμα με το λιτό τίτλο «Για τα 12 μίλια», στο οποίο επιτίθεται στις θέσεις του περιοδικού, την ελληνική επεκτατική πολιτική (την οποία και κατονομάζει ως τέτοια) και τη στρατηγική επέκτασης των χωρικών υδάτων στα 12 μίλια, η οποία «θα μετέτρεπε το Αιγαίο σε ελληνική λίμνη». Εκεί, μεταξύ άλλων, αναφέρει ότι «η ελληνική προπαγανδιστική μηχανή κατάφερε να πείσει ακόμα και την Αριστερά ότι η μονόπλευρη και εντελώς άφρονη μεταβολή του status quo ante στο Αιγαίο, που μοιάζει πάρα πολύ με ένα καινούριο εμπάργκο, αυτή τη φορά προς την ανατολή, να θεωρείται κάτι σαν "αδιαπραγμάτευτα κυριαρχικά μας δικαιώματα"».[34]

Είμαστε βέβαιοι πως υπήρχαν κι άλλοι τέτοιοι ψίθυροι. Δυστυχώς, καλύφθηκαν κάτω από τις πολεμικές ιαχές ολόκληρου του εθνικού κορμού.